

Vitásek proti České republice, rozsudek ze dne 2. 11. 2004

Stěžovatel: Vitásek

Žalovaný stát: Česká republika

Číslo stížnosti: 77762/01

Datum: 02.11.2004

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 29

čl. 34

čl. 35

čl. 41

čl. 44

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, spravedlivé projednání, spravedlivý proces, účinný prostředek nápravy, vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

2. listopadu 2004

VĚC VITÁSEK

(Rozsudek ve věci Vitásek v. Česká republika)

Evropský soud pro lidská práva - Druhá sekce (dále jen „Soud“) zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-R. Costa, předseda, L. Loucaides, C. Birsan, K. Jungwiert, V. Butkevych, W. Thomassenová a M. Ugrekhelidze a dále S. Dolléová, tajemnice sekce, po neveřejném zasedání dne 12. října 2004 vynesl výše uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č.77762/01) proti České republice předložená Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) českým občanem Eduardem Vitáskem (dále jen „stěžovatel“) dne 4. prosince 2001.
2. Česká vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem V. Schormem z Ministerstva spravedlnosti.

3. Dne 16. dubna 2002 Soud rozhodl zaslat stížnost na porušení čl. 6 Vládě (vystala otázka ex officio podle čl. 13 Úmluvy, kterou Soud nyní odkládá, jelikož se ukázala jako nadbytečná). S odvoláním na čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl řešit otázku přípustnosti a meritů stížnosti současně.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

4. Stěžovatel se narodil v roce 1947 a žije v Ostravě.
5. Dne 6. října 1993 podal stěžovatel žalobu na náhradu škody v důsledku dopravní nehody u Okresního soudu v Ostravě (dále jen „okresní soud“).
6. Dne 27. září 1994 se u okresního soudu konalo ústní jednání. Další ústní jednání se mělo konat 14. března 1995, avšak bylo zrušeno pro dlouhotrvající nemoc soudce. V září 1995 byl spis předán jinému soudci, který nařídil ústní jednání na 11. června 1996. Jednání však bylo zrušeno pro nepřítomnost soudce. Další jednání se konalo 20. srpna 1996, avšak bylo odročeno, protože se nedostavili dva svědci.
7. Dne 5. listopadu 1996 se u okresního soudu konalo ústní jednání a soud nařídil vypracování znaleckého posudku. První znalec jmenovaný soudem dne 11. dubna 1997 požádal, aby byl zproštěn své funkce. Dne 10. srpna 1997 jmenoval okresní soud jiného znalce, který obdržel spis k případu 9. října 1997. Dne 11. prosince 1997 znalec požádal soudce, aby si vyžádal technickou dokumentaci ohledně poškozeného auta stěžovatele. Téhož dne postoupil soudce tuto žádost Dopravnímu inspektorátu Policie České republiky. Znalec v této záležitosti rovněž kontaktoval stěžovatele, avšak ten již auto v červenci 1993 prodal.
8. Dne 23. července 1998 dopravní inspektorát informoval soudce po jeho předchozí urgenci, že relevantní technickou dokumentaci nemá. Dne 15. prosince 1998 získal znalec potřebné údaje z archivu dopravního inspektorátu. Dne 9. února 1999 vypracoval znalec svůj posudek. Ve dnech 4. března a 22. března předložily strany svá stanoviska.
9. Mezitím, dne 20. února 1999, zaslal stěžovatel stížnost na průtahy v řízení předsedovi okresního soudu, který jej 5. března 1999 informoval, že jeho případ je „projednáván senátem v rámci lhůt odpovídajících přetížení tohoto senátu případy“.
10. Dne 12. března 1999 si stěžovatel stěžoval na průtahy v řízení u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). Dne 23. března 1999 mu předseda tohoto soudu odpověděl, že stěžovatelova stížnost je opodstatněná. Dne 4. dubna 1999 zaslal stěžovatel podobnou stížnost Ministerstvu spravedlnosti prostřednictvím předsedy krajského soudu. Dne 16. dubna 1999 informovalo ministerstvo stěžovatele, že jeho stížnost obdrželo a že přezkoumává situaci.
11. Ve dnech 18. června a 17. srpna 1999 se konala dvě ústní jednání. Posledně uvedeného data vynesl okresní soud rozsudek, proti němuž se stěžovatel odvolal 23. listopadu 1999. Dne 3. ledna 2000 byl stěžovatel vyzván, aby opravil některé nedostatky ve svém odvolání, což učinil 28. ledna 2000.
12. Dne 26. května 2000 zrušil krajský soud rozsudek okresního soudu a vrátil mu případ zpět k dalšímu posouzení.
13. Ústní jednání nařizené na 24. října 2000 bylo odročeno, aby bylo možné vyslechnout znalce. Téhož dne vynesl okresní soud mezitímní rozsudek, jímž schválil opodstatněnost právního základu stěžovatelovy žaloby na náhradu škody, jejíž výši bude muset stanovit později.
14. Dne 18. června 2001 krajský soud, po stěžovatelově odvolání ze dne 20. prosince 2000, zrušil uvedený mezitímní rozsudek a vrátil případ okresnímu soudu.
15. Dne 21. září 2001 postoupil okresní soud stěžovatelovu námitku pro podjatost proti soudci, projednávajícímu jeho případ, krajskému soudu. Dne 16. října 2001 krajský soud tuto námitku zamítl.
16. Ústní jednání, které se konalo u okresního soudu 5. března 2002, bylo odročeno kvůli druhému znaleckému posudku.
17. Řízení stále ještě probíhá.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Stěžovatel si stěžoval, že délka řízení překročila požadavek „přiměřené lhůty“ stanovený článkem 6 § 1 Úmluvy, který zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána . . soudem...“

19. Vláda toto tvrzení popřela.
20. Lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu, počala 6. října 1993 a dosud neskončila. Trvá tak zatím téměř 11 let na dvou úrovních justice, přičemž na každé z nich se projednávala dvakrát.
21. Přípustnost
22. Podle článku 35 § 1 Úmluvy se Soud záležitostmi může zabývat až po vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků.
23. Vláda tvrdila, že stěžovatel nevyčerpal všechny dostupné vnitrostátní opravné prostředky, pokud jde o jeho stížnost na délku řízení. Vláda uvedla, že správní stížnosti na délku řízení mohou být hierarchicky předloženy předsedovi příslušného soudu, předsedovi vyššího soudu nebo Ministerstvu spravedlnosti a že tento systém upravený zákonem č. 335/1991 Sb., který byl 1. dubna 2002 nahrazen zákonem č. 6/2002 Sb., je doplněn možností ústavních stížností.
24. Stěžovatel s těmito argumenty Vlády nesouhlasil.
25. Soud připomíná, že v rozhodné době neexistoval v českém právu účinný opravný prostředek, jímž by se dala napadnout délka občanského řízení (Hartman v. Česká republika, č. 53341/99, § 84, ECHR 2003-VIII). Je pravdou, že v daném případě se Vláda odvolává na nový zákon č. 6/2002. Soud se však domnívá, že tento zákon nezavedl nový systém správních stížností proti průtahům v řízení, ani nemodifikoval předchozí systém podstatným způsobem. Proto Soud nalézá, že nebylo prokázáno, že stěžovatel měl k dispozici účinný opravný prostředek, který by mu umožnil předložit svou stížnost podle článku 6 § 1 Úmluvy vnitrostátním orgánům.

Na základě toho nelze prohlásit stížnost za nepřipustnou pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

25. Soud poznamenává, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále poznamenává, že stížnost není nepřipustná ani ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.
26. Meritum věci
27. Vláda uvedla, že okresní soud měl organizační problémy s nařizováním ústních jednání kvůli dlouhodobé nemoci prvního soudce zabývajícího se případem, pracovnímu přetížení druhého soudce, který případ převzal, a nedostavením se svědků k soudu. Kromě toho bylo určité zdržení způsobeno vypracováním znaleckého posudku a posuzováním stěžovatelovy námítky podjatosti vůči druhému soudci. Závěrem Vláda poukázala na to, že případ byl dvakrát posuzován krajským soudem, který zrušil prvoinstanční rozsudky a vrátil jej okresnímu soudu.
28. Stěžovatel i nadále tvrdil, že řízení bylo příliš dlouhé.
29. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba stanovit ve světle okolností případu s odkazem na následující kritéria: složitost případu, chování stěžovatele a relevantních orgánů a to, oč se stěžovateli ve sporu jedná (viz, mimo jiné, Frydlender v. Francie /GC/, č. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).
30. Soud poznamenává, že dané řízení, které dosud nebylo ukončeno, již trvá téměř 11 let. Soud se domnívá, že případ není po faktické ani po právní stránce složitý.
31. Pokud jde o chování stěžovatele, Soud se domnívá, že i když způsob, jímž vykonával svá procesní práva, mohl přispět k prodloužení řízení, není tento sám o sobě postačující k vysvětlení jeho extensivního trvání.
32. Pokud jde o chování orgánů, Soud zjišťuje, že četné specifické a dlouhé průtahy v řízení jdou

na vrub vnitrostátních orgánů: období přibližně jednoho roku mezi zahájením případu 6. října 1993 a prvním ústním jednáním konaným u okresního soudu 27. září 1994 (viz výše odstavec 5-6); období téměř jednoho roku a jedenácti měsíců mezi prvním a druhým ústním jednáním, jež se konala ve dnech 27. září 1994 a 20. srpna 1996 (viz výše odstavec 6); období asi pěti měsíců, než okresní soud jmenoval znalce (viz výše odstavec 7); období sedmi měsíců než Dopravní inspektorát Policie České republiky reagoval na žádost soudce o předložení technické dokumentace (viz výše odstavec 7-8); období tří měsíců mezi datem, kdy stěžovatel předložil své připomínky ke znaleckému posudku, a následným ústním jednáním, jež se konalo u okresního soudu (viz výše odstavec 8-11); období čtyř měsíců, než krajský soud projednal stěžovatelovo odvolání a zrušil prvoinstanční rozsudek (viz výše odstavec 11-12); období pěti měsíců, než okresní soud obnovil své posuzování stěžovatelova případu 24. října 2000, poté co byl vrácen 26. května 2000 (viz odstavec 12-13); období šesti měsíců, než krajský soud rozhodl 18. června 2001 o stěžovatelově odvolání proti mezitímnímu rozsudku podanému 20. prosince 2000 (viz výše odstavec 14); období téměř pěti měsíců mezi zamítnutím námitky podjatosti krajským soudem 16. října 2001 a následným ústním jednáním konaným před okresním soudem 5. března 2002 (viz výše odstavec 15-16).

33. Po posouzení všech materiálů, které mu byly předloženy, se Soud domnívá, že v daném případě byla délka řízení excesivní a nesplňovala požadavek „přiměřené lhůty“.

Proto byl porušen článek 6 § 1.

1. Aplikace článku 41 Úmluvy
2. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Stěžovatel požadoval 900 000 Kč (28 662 euro) jako náhradu peněžní škody. Dále požadoval, aby měl rozsudek Soudu důležitou morální hodnotu.
3. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasila. Tvrdila, že neexistuje žádná přímá spojitost mezi tvrzenou škodou a údajným porušením Úmluvy.
4. Soud nevidí žádnou příčinnou souvislost mezi nalezeným porušením a údajnou peněžní škodou; proto tento požadavek zamítá. Soud se však domnívá, že stěžovatel určitě utrpěl morální újmu, jako úzkost a frustraci pro protahovanou délku řízení, což nelze dostatečně kompenzovat nálezem porušení. S přihlédnutím k okolnostem případu a po posouzení na základě ekvity přiznává Soud stěžovateli z tohoto titulu částku 10 000 euro.
5. Náklady a výdaje
6. Stěžovatel nepožadoval náhradu žádných nákladů či výdajů v souvislosti s řízením před vnitrostátními soudy. Proto se mu z tohoto titulu nepřiznává žádná náhrada.
7. Úroky z prodlení
8. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost za přípustnou;
2. Konstatuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
3. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane

konečným ve smyslu článku 44 § 2 Úmluvy, částku 10 000 (deset tisíc) euro jako náhradu morální újmy, která bude převedena na měnu žalovaného státu kursem aplikovatelným v den vyrovnání, plus jakoukoliv daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky o sazbě rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body, a to během doby prodlení;

4. Zamítá zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 2. listopadu 2004 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. DOLLÉOVÁ

tajemnice

J.-P. COSTA

předseda